

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Janete Zygmantas

**ATVYKUSIŲJŲ Į LIETUVĄ SUAUGUSIŲJŲ LIETUVIŲ KALBOS
MOKYMO SI SUNKUMAI: ETNOGRAFINIS ATVEJO TYRIMAS**

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, edukologija (07S)

Vilnius, 2011

Disertacija rengta 2006–2010 metais Vilniaus universitete.

MOKSLINĖS VADOVĖS:

Nuo 2006 spalio mėn. iki 2008 kovo mėn.

Doc. dr. **Loreta Vilkienė** (Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04H)

Nuo 2008 m. balandžio iki 2010 m. rugsėjo mėn.

Doc. dr. **Tatjana Bulajeva** (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

KONSULTANTAS:

Prof. habil. dr. **Sergejus Temčinas** (Lietuvių kalbos institutas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H)

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Edukologijos mokslo krypties taryboje:

PIRMININKAS:

Prof. habil. dr. **Rimantas Želvys** (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

NARIAI:

Prof. dr. **Lilija Duoblienė** (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

Prof. habil. dr. **Vilija Targamadžė** (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

Prof. dr. **Irena Zaleskienė** (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

Doc. dr. **Nijolė Burkšaitienė** (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

OPONENTAI:

Prof. dr. **Nemira Mačianskienė** (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

Doc. dr. **Tomas Butvilas** (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, edukologija – 07S)

Disertacija bus ginama viešame Edukologijos mokslo krypties tarybos posėdyje, kuris įvyks 2011 m. birželio mėn. 29 d. 10 val. Vilniaus universitete, Filosofijos fakultete, 201 auditorijoje.

Adresas: Universiteto g. 9/1, LT-01513, Vilnius.

Disertacijos santrauka išsiųsta 2011 m. gegužės mėn. 29 d.

Su disertacija galima susipažinti Vilniaus universiteto bibliotekoje.

VILNIUS UNIVERSITY

Janete Zygmantas

**ADULT NEWCOMERS' DIFFICULTIES IN LEARNING LITHUANIAN: AN
ETHNOGRAPHIC CASE STUDY**

Summary of Doctoral Dissertation
Social Sciences, Education (07S)

Vilnius, 2011

This research was conducted at Vilnius University, from October 2006 to September 2010.

DISSERTATION SUPERVISORS:

October 2006 to March 2008

Assoc. Prof. **Loreta Vilkieńė** (Vilnius University, Humanities, Philology – 04H)

April 2008 – September 2010

Assoc. Prof. **Tatjana Bulajeva** (Vilnius University, Social Sciences, Education – 07S)

DISSERTATION ADVISOR:

Prof. Dr. Habil. **Sergejus Temėinas**, Senior Research Fellow (The Institute of the Lithuanian Language, Humanities, Philology – 04H)

The dissertation will be defended at Vilnius University Education Research Board:

CHAIR:

Prof. Dr. Habil. **Rimantas Źelvys** (Vilnius Pedagogical University, Social Sciences, Education – 07S)

MEMBERS:

Prof. Dr. **Lilija Duoblienė** (Vilnius University, Social Sciences, Education – 07S)

Prof. Dr. Habil. **Vilija Targamadzė** (Vilnius University, Social Sciences, Education – 07S)

Prof. Dr. **Irena Zaleskienė** (Vilnius Pedagogical University, Social Sciences, Education – 07S)

Assoc. Prof. Dr. **Nijolė Burkšaitienė** (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Education – 07S)

OPPONENTS:

Prof. Dr. **Nemira Maėianskienė** (Vytautas Magnus University, Social Sciences, Education – 07S)

Assoc. Prof. Dr. **Tomas Butvilas** (Vilnius University, Social Sciences, Education – 07S)

The public defense of the dissertation will be held at Vilnius University, Faculty of Philosophy, room 201 on June 29th, 2011, at 10:00 a.m.

Address: Universiteto str. 9/1, LT-01513, Vilnius, Lithuania.

The summary of the doctoral dissertation was distributed on May 29, 2011.

The dissertation in full text is available at the Library of Vilnius University (Universiteto str. 3, LT-01122, Vilnius, Lithuania)

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Sparti visuomenės kaita diktuoja mokymosi visą gyvenimą poreikį. Tai ypač aktualu suaugusiems, kurie pereinamaisiais savo gyvenimo tarpsniais keičia darbą ar gyvenamąją vietą, ima mokytis naujų dalykų (Knox, 1986), padėsiančių sėkmingai veikti visuomenėje (Merriam ir Caffarella, 1991). Jiems reikia ne tik tapti visuomenės nariais, bet ir palaikyti savo narystę joje (Jarvis, 1995). Todėl vis daugiau į svetimą šalį naujai atvykusių suaugusiųjų renkasi mokytis vietinę kalbą tokiose šalyse kaip Australija (Dymock, 2007), JAV (Moore, 2009) ir Kanada (ReadNowBC – Britų Kolumbijos raštingumo veiklos planas¹). Panaši situacija ir Lietuvoje: kasmet apie 200 studentų mokosi Vilniaus universiteto Lituanistinių studijų katedros rengiamuose lietuvių kalbos kursuose (Ramonienė, 2006) ir šis poreikis jaučiamas nuolat:

- 2005 metų antroje pusėje studijuojančiųjų buvo 140, 50 iš jų mokėsi vienerius metus trukusiuose kursuose;
- 2007 metais buvo 130 studentų (52 – metinių studijų kursuose, 57 – Erasmus studentai, 21 – vakariniuose kursuose). Tų pačių metų vasarą 90 studentų lankė kursų birželio–liepos mėnesiais. Tiek pat Erasmus programos studentų lankė kursų 2007–2008 m.;
- 2008 metais užsiregistravo 82 studentai (17 žiemą, 65 vasarą);
- 2009 ir 2010 metų birželio–liepos mėnesiais vasaros kursų lankė 68 studentai.

Lietuvių kalbos kursai tampa socialinės pabėgėlių integracijos į visuomenę priemonė. Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus Aivydo Keršulio² teigimu, per pastarąjį dešimtmetį daugiau nei 4000 žmonių atvyko į Lietuvą prašydami prieglobsčio. Jiems lietuvių kalbos mokymasis – svarbi integracijos į visuomenę sąlyga. Tokiu būdu formuojasi nauja tikslinė lietuvių kalbą besimokančiųjų grupė.

Problemų ištyrtumas. Lietuvių kalbos tyrimai daugiausiai fokusuojasi į *gramatinę ir gretinamąją kalbų analizę* (Kruopienė, 2000; Vilkienė, 2000; Našlėnaitė-Eberhard, 2002; Daugmaudytė, 2002; Kontutytė, 2003; Kerevičienė, 2008; Petronienė, 2009; Hilbig, 2009). Keliuose magistro darbuose buvo siekiama identifikuoti visuomenines ir kultūrines antrosios kalbos mokymosi problemas (Pilipaitė, 2003; Zakaruskaitė, 2006). Kitos studijos daugiausiai tyrinėjo tautines mažumas *lietuvių kalbos politikos ir reformos* bei *valstybinės kalbos mokymosi*

¹ Švietimo ministerija. *ReadNowBC*, Britų Kolumbija, Kanada. <http://www.readnowbc.ca/> (žiūrėta 2009 gruodžio 17)

² JT pabėgėlių agentūros pateikta informacija http://www.unhcr.no/en/Publications/uncommon_lives_lt_en.html (žiūrėta 2011 kovo 1)

ir testavimo požiūriu (Hogan-Brun ir Ramonienė, 2003; Bulajeva ir Hogan-Brun, 2008; „Švietimo politikos aprašas: šalies ataskaita“, Lietuva, 2006; Ramonienė, 2006; Hogan-Brun et al., 2008). Atsiradę lietuvių, kaip antrosios kalbos, mokėjimo lygiai, atitinkantys *Bendrijų Europos kalbų metmenų* pagrindinį (A2) lygį (Ramonienė et al., 2006), buvo svarbūs rengiant kursus pagal lietuvių kalbos mokėjimo egzaminams keliamus reikalavimus.

Daugiausiai tyrimų lyginamosios kalbotyros, antrosios kalbos mokymosi, lietuvių kalbos mokymo ir testavimo, lietuvių kalbos politikos ir reformos srityse atlieka filologijos, taikomosios lingvistikos ir edukologijos specialistai.

Naujai atvykusių suaugusiųjų,³ siekiančių laikinai ar nuolat gyventi Lietuvoje, grupė ir jos narių patiriami įvairūs sunkumai mokantis lietuvių kalbą, Lietuvoje nėra tyrinėta.

Tai leidžia formuluoti tyrimo **mokslinę problemą**: su kokiais lietuvių kalbos mokymosi sunkumais susiduria atvykstantieji į Lietuvą? Koks teorinis pagrindas būtų tinkamiausias, analizuojant suaugusiųjų, atvykstančių į Lietuvą, lietuvių kalbos mokymosi sunkumus? Kokie didaktiniai kalbų mokymosi modeliai galėtų padėti šiai suaugusiųjų grupei išsiugdyti komunikacinę kompetenciją, reikalingą jų sėkmingai socialinei integracijai Lietuvoje? Tyrimas siekia užpildyti šią spragą: identifikuoti galimus sunkumus, kuriuos patiria naujai į šalį atvykę suaugusieji, ir pateikti siūlymus, kaip tuos sunkumus įveikti kartu atsakant į tyrimo klausimą – kuo naujai į Lietuvą atvykę suaugusieji aiškina pagrindinius lietuvių kalbos mokymosi sunkumus?

Tyrimo objektas – naujai atvykusiųjų į Lietuvą suaugusiųjų suvokiami lietuvių kalbos mokymosi sunkumai.

Tyrimo tikslas – identifikuoti suaugusiųjų, atvykusių į Lietuvą, lietuvių kalbos mokymosi sunkumus, išryškinant jų sąsajas su sociokultūrinio konteksto (makro, mezo ir mikro aplinkos) veiksniais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsamiai aprašyti ir išanalizuoti socialinį ir kultūrinį lietuvių kalbos mokymosi kontekstą:

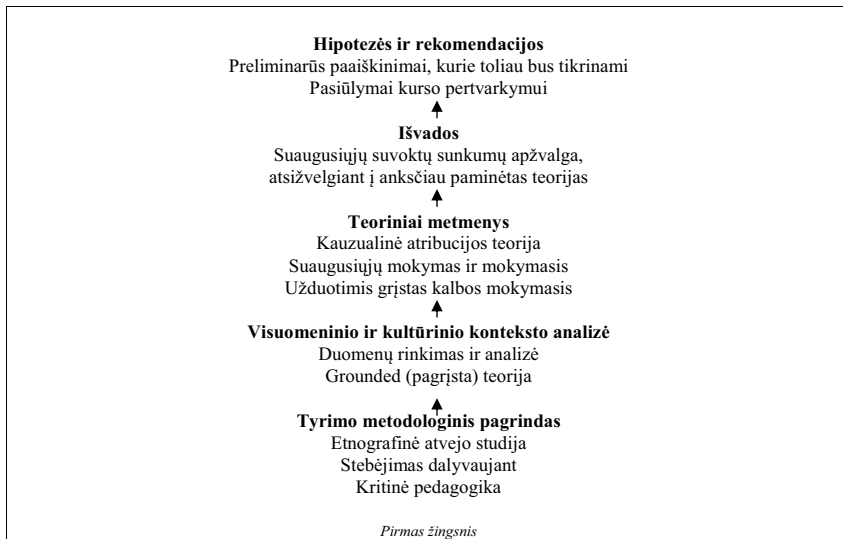
- apibūdinti makro lygmenį (faktai ir skaičiai apie Lietuvą, valstybinė kalba, Lietuvos ir Europos Sąjungos suaugusiųjų kalbų mokymo(si) politika);
- mezo lygmenyje aprašyti lietuvių kalbos kursus, tikslines grupes, negimtakalbiams skirtus mokymosi išteklius;

³ Sąvoka „naujai atvykęs“ nurodo besimokantį suaugusįjį, nepriklausantį jokiai tautinės mažumos, imigrantų grupei, kurių nariai gyvena, dirba ir/ar studijuoja Lietuvoje. Atsižvelgiant į aukštą mobilumo lygį, į sąvokos vartojimo aprėptį įtraukiami laikini gyventojai – Erasmus studentai – ir neįvyntojai, negimtakalbiai užsieniečiai, besimokantys lietuvių kalbos.

- mikro lygmenyje išanalizuoti aukštojo mokslo instituciją, mokymosi sąlygas, lietuvių kalbos kursų studijų programas, medžiagą, lietuvių kalbos pamokas, dalyvius.
2. *Atlikti suaugusiųjų suvokiamų lietuvių kalbos mokymosi sunkumų analizę:*
 - nustatyti suvokiamus lietuvių kalbos mokymosi sunkumus interviu duomenų turinio analizės, kategorijų išskyrimo ir klasifikacijos pagrindu;
 - išanalizuoti tiriamųjų suvokiamus lietuvių kalbos mokymosi sunkumus kauzalinės atribucijos teorijos šviesoje;
 - atlikti suaugusiųjų suvokiamų mokymosi sunkumų, susijusių su lietuvių kalbos mokymosi priemonėmis, medžiaga, pamokine veikla ir mokymosi užduočių sunkumo, turinio analizę.
 3. *Atlikti duomenų teorinį (analitinį) generalizavimą:*
 - suformuluoti išvadas, ateities tyrimų hipotezes ir rekomendacijas.

Tyrimo metodologija remiasi *filosofiniais kritinės pedagogikos principais* (Freire, 1970, 1974, 1998). Šis tyrimas suplanuotas kaip *etnografinio pobūdžio* (Spradley, 1979, 1980), *atskiro atvejo studija* (Yin, 2003), pritaikyta *mokymosi kontekstams* (Merriam, 1998; André, 2002). Duomenys buvo renkami taikant stebėjimo (tyrėjai dalyvaujant ir stebint) metodą, apklausos metodus bei panaudojant šiuos tyrimo **instrumentus**: vietinio konteksto analizę; pagrindinių tekstų, dokumentų, strategijų ir mokymosi medžiagos bei apklausos duomenų turinio analizę; detalius interviu; stebėtų pamokų garso įrašus. **Tyrimo validumas** (duomenų pagrįstumas) slypi duomenų iš skirtingų teorinių ir metodologinių perspektyvų trianguliacijoje. Ši vienintelio atvejo studija, kurią atliko viena doktorantūros studentė, dėl **apriboto** tyrimams skirto laiko netyrinėjo, kaip dėstytojai suvokia sunkumus, išskylančius mokant naują įvairiakalbę tikslinę auditoriją.

Tyrimo eiga. Žemiau (žr. 1 pav.) pateikiama etnografinio atvejo tyrimo loginė schema, kurioje pristatomi pagrindiniai metodologiniai tyrimo žingsniai.

1 pav. Etnografinio atvejo tyrimo loginė schema

Teoriniai metmenys. Analizuojant tyrimo objektą, pasinaudota svarbiais anksčiau atliktais Lietuvos mokslininkų darbais *Lietuvos istorijos, kalbos ir visuomenės* srityje (Paulauskienė ir Valeika, 1994; Zinkevičius 1996; Subačius, 2002; Jucevičienė, 2005; Ramonienė ir Pribušaukaitė, 2008) ir tais, kurie nuodugnai nagrinėjo kalbos *kilmę ir raidą* (Schmalstieg, 1982 a/b/c, 1988; Joseph, 2009). Šie mokslo darbai buvo pagrindas, siekiant suprasti lietuvių kalbą kaip sistemą. Hogan-Brun ir Ramonienės (2003), Balčiūnienės (2004), Ramonienės (2006), Bulajevos ir Hogan-Brun (2008), Hogan-Brun ir kitų (2008) atlikti tyrimai taip pat buvo parankūs, analizuojant *lietuvių kalbos mokymo politiką* bei *įstatymus, reglamentuojančius suaugusiųjų švietimą ir bendrąjį lavinimą* (Švietimo įstatymas, 1991, 2009; Lietuvos švietimo koncepcija, 1992; Aukštojo mokslo įstatymas, 2000), *suaugusiųjų švietimą* (Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998) ir *lietuvių kalbą kaip valstybinę* (Lietuvos Respublikos valstybinės lietuvių kalbos komisijos statuso įstatymas, 1993, 2001; Valstybinės kalbos įstatymas, 1995, 2002).

Lietuva – Europos Sąjungos valstybė narė, tad *Europos Sąjungos švietimo politika, skirta suaugusiųjų mokymui* taip pat buvo panaudota kaip priemonė sukurti tvirtą tyrimo pagrindą (2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų; Komisijos komunikatas „Suaugusiųjų mokymasis: mokytis niekada nevēlu“, 2006; Europos bendruomenių komunikacija, 2006; Nacionalinis

tyrimų ir plėtros centras suaugusiųjų raštingumui ir mokėjimui skaičiuoti. Veiklos ataskaita, 2010). Be to, buvo peržvelgta ir ES kalbos politika (Eurydice in Brief, 2005) dėl daugiakalbystės (Bendrieji Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenys, 2001; Kelly et al., 2004; Beacco ir Byram, 2003; Daugiakalbis švietimas Europoje, 2006), rečiau vartojamų ir mokomų kalbų (Piri, 2002) ir suaugusių migrantų įtraukties (Beacco, 2008; Krumm and Plutzar, 2008; Little, 2010).

Tiriant kaip besimokantys suaugusieji suvokia lietuvių kalbos studijas ir mokymosi sunkumus, preliminari analizė buvo paremta grindžiamosios teorijos (*grounded theory*) principais (Glaser and Strauss, 1967); kategorijos buvo sukurtos, pasitelkus gretinamąją ir santykinę analizę (Spradley, 1980). Suvoktų sunkumų analizė ir klasifikacija buvo atlikta remiantis priskyrimo (kauzalinės atribucijos) teorija (Heider, 1958) ir priežasčių priskyrimu (Weiner, 1979, 1980, 1986, 1992; Rodrigues, 1996; Bempechat, 1999; Martini ir Boruchovitch, 2004), pritaikyta užsienio/antrosios kalbos mokymui(si) (Williams ir Burden, 1997, 1999; Tse, 2000; Williams ir kt., 2001, 2002, 2004).

Kalbant apie mokymo(si) medžiagos, veiklos rūšių ir užduočių vaidmenį, buvo remtasi Dewey pasiūlytais filosofiniais principais (1910, 1913, 1916, 1938) ir sukurti suaugusiųjų mokymo ir mokymosi teoriniai konstruktai (Knowles, 1973, 1983, 1984; Mezirow, 1975, 1978, 1990a/b, 1991, 1996, 2009; Knox, 1977, 1986; Lovell, 1980). Tokie teoriniai metmenys suteikė galimybę aiškintis, kokių vaidmenį atlieka lietuvių kalbos mokymo(si) ištekčiai, ypač tada, kai tikslinę auditoriją sudaro suaugusieji. Buvo atsižvelgiama į tai, kokią įtaką mokymuisi turi įvairios veiklos rūšys, lengvinant suaugusiųjų integraciją į visuomenę per kalbą ir taip skatinant jų dalyvavimą visuomenėje (Lave and Wenger, 1991).

Apsvarstytos ir atminties bei jos reikšmės mokymuisi suaugusiosios problemos, susijusios su trumpalaikės atminties ribotumais ir jos reikšme prisiminimui (Miller, 1956; Klatzy, 1975; Lovell, 1980; Knox, 1986; Radvansky ir kt. 2001; Kellogg, 2002; Ormrod, 2008; Radvansky, 2008; Blanchard ir Thacker, 2010 ir kiti).

Galiausiai ieškota teorijos, kuri suteiktų papildomą atramą užsienio ir antrosios kalbos švietimo, mokymo ir mokymosi srityje (Kramsch, 1993; Nunan, 1998; Richard ir Rodgers, 2001; Brown, 2006; Larsen-Freeman ir Anderson, 2011). Daugelis autorių mano, kad užduotimis grįsto mokymosi (*Task-Based Learning*) teorija gali būti tinkamas didaktinis pagrindas kalbų mokymui(si) (Nunan, 1989, 2004; Skehan, 1996, 1998; Willis, 1996, 1998; Bygate et al, 2001; Ellis, 2003; Errey and Schollaert, 2003; Leaver and Willis, 2004; Van den Branden, 2006a/b/c; Van den Branden et. al, 2007). Papildomai buvo aptartos problemos, susijusios su užduočių sunkumu (Brindley, 1987; Skehan and Foster, 2001; Robinson, 2001; Ellis, 2003; Duran ir

Ramaut, 2006). Tai suteikė galimybę toliau analizuoti *lietuvių kalbos užduočių konstravimą ir jų sunkumo lygį*.

Galima teigti, kad be aukščiau išvardytų teorinių konstrukčių nebūtų įmanoma atitinkamai atsakyti į tyrime iškeltą klausimą apie suvoktus mokymosi sunkumus, išreikštus tyrime dalyvavusių besimokančių suaugusiųjų.

Tyrimo teorinis reikšmingumas ir naujumas. Ši vieno atvejo studija siekia surinkti informaciją apie lietuvių kalbą (rečiau vartojamą ir mokomą kalbą), pagrindinį dėmesį skiriant jos besimokantiems suaugusiems (negimtakalbiams, laikiniems ir nuolatiniams Lietuvos gyventojams, svečiams) ir jų suvoktiems šios kalbos mokymosi Lietuvoje sunkumams. Manoma, kad šios studijos duomenys bus unikalūs ir daug ką atskleis, o jų pateikimas anglų kalba pasitarnaus šios informacijos sklaidai. Taip pat tikimasi, kad tyrimo išvadų pagrindu suformuluotos hipotezės paruoš kelią tolimesniems tyrimams. Tyrimo naujumas glūdi metodologinėse prielaidose: kokybinio pobūdžio etnografinis atskiro atvejo tyrimas yra pirmasis tokio pobūdžio tyrimas, atliktas negimtakalbės Lietuvos gyventojos, kuri atvyko į šalį išmolti lietuvių kalbą ir atlikti tyrimą *in loco (vietoje)*. Daugialypių metodologinių perspektyvų taikymas taip pat prisideda prie šios studijos novatoriškumo, atsižvelgiant į jos sociokultūrinį kontekstą.

Praktinė tyrimo reikšmė. Tikimasi, kad šis tyrimas suteiks tyrinėtojams ir pedagogams unikalų informaciją apie tai, kaip besimokantys suaugusieji suvokia sunkumus, su kuriais susiduria besimokydami lietuvių kalbos pagrindiniu mokymosi lygiu. Todėl ateityje galima būtų imtis veiksmų, kurie palengvintų lietuvių kalbos mokymo(si) procesą, atkreipiant dėmesį į programos sudarymą, priemonių konstravimą ir pedagogų profesinį tobulėjimą. O tai savo ruožtu, palengvintų naujai į šalį atvykusių suaugusiųjų, kurie dėl darbo ar studijų nusprendė laikinai ar visam laikui apsigyventi Lietuvoje, asmeninę, socialinę ir profesinę integraciją.

MOKSLO PUBLIKACIJOS IR TYRIMO SKLAIDA

Straipsniai

1) ZYGMANTAS, J. 'Quality in University Teaching: Learner's Perceptions in Foreign Language Education' („Dėstymo universitete kokybė: besimokančiojo perspektyva mokantis užsienio kalbos“). In F. Bento and L.M. Hokstad (eds). *Perceptions of Quality in Higher Education, Rankings and Benchmarking. Proceedings of UNIQUAL 2009 – The 6th International Conference on Universities' Quality*. ISBN: 978-82-519-2714-7 Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2011.

- 2) ZYGMANTAS, J. 'Understanding Critical Pedagogy and Its Impact on the Construction of Knowledge' („Kritinės pedagogikos supratimas ir įtaka žinių kaupimui“) *Acta Paedagogica Vilnensia*, 23, ISSN 1392-5016, Vilniaus universiteto leidykla, 2009, p. 63–78.
- 3) ZYGMANTAS, J. Changing Requirements for Language Teachers and their Implications for Teacher Education. („Kintantys reikalavimai kalbų dėstytojams ir jų įtaka pedagogų rengimui“) *Social Sciences/Socialiniai mokslai*, 2007, 3(57), ISSN 1392-0758, Kaunas, Lithuania, p. 66–72.

Pranešimai tarptautinėse konferencijose

- 1) „Kalbos užduotys ir jų įtaka žinių (re)produkcijai visuomenėje: deskriptyvus modelis“. *4-oji tarptautinė LKPA konferencija „Daugiakalbystė ir kūrybiškumas: teorija ir praktika“*. Rengėjai: Lietuvos kalbų pedagogų asociacija, Kauno technologijos universitetas ir Vytauto Didžiojo universitetas. Kaunas, 2010 m. gegužės 21–22 d.
- 2) „Dėstymo universitete kokybė: besimokančiojo perspektyva mokant(is) užsienio kalbos“. *6-oji tarptautinė konferencija, skirta universitetų kokybės tobulinimui* (UNIQUAL 2009). Norvegijos mokslo ir technologijos universitetas, Trondheim, Norway, 2009, birželis.
- 3) „Kintantys reikalavimai kalbų dėstytojams ir jų įtaka pedagogų rengimui“. *5-oji tarptautinė konferencija skirta universitetų kokybės tobulinimui: kintanti universiteto kultūra* (UNIQUAL 2007). Kauno technologijos universiteto Edukologijos institutas, 2007, spalio.
- 4) „Bandomasis studentų poreikių, norų ir požiūrių tyrimas, mokantis lietuvių kaip užsienio kalbos“, tarptautinė konferencija *Kalbos mokymas ir mokymasis daugiakalbėje Europoje* VU, Užsienio kalbų institutas. 2007, gegužė.

Darbo struktūra. Tyrimo metu gauti duomenys buvo susisteminti ir pateikti dviejuose disertacijos tomuose.

I tomas be „Įvado“, „Išvadų“ ir „Hipotezių ir rekomendacijų“ sudaro 6 skyriai, literatūros sąrašas, kuriame yra 237 pozicijos, ir 155 ištraukos iš interviu ir klausimynų. *II tome*, „Kokybiniai duomenys“, pateikiami kokybinio tyrimo metu surinkti duomenys. Šis tomas sudarytas iš dviejų skyrių. Pirmame pateikiama 18 stebėtų pamokų garso įrašų išsklotinė; antrame – 46 transkribuoti interviu, kurie analizuojami ir aptariami *I tome*.

I lentelė iliustruoja disertacijos I tomo turinį:

1 lentelė. Disertacijos turinys (1 tomas)

- Padėka
- Lentelių sąrašas
- Diagramų sąrašas
- Įvadas
- 1. Tyrimo sandara, orientacija ir metodologija**
- 1.1 Mokymosi pereinamuoju laikotarpiu tyrimai: filosofiniai principai
- 1.2 Suvoktos tikrovės supratimas tiriant natūralioje aplinkoje
 - 1.2.1 Etnografinės atvejo studijos ir jų pritaikymas mokymosi tyrimams
 - 1.2.2 Duomenų rinkimas ir analizė: daugialypių įrodymų šaltiniai
- 2. Socialinio ir kultūrinio konteksto makroanalizė: šalis, kalba ir švietimo politika**
- 2.1 Šalis: Lietuva – faktai ir skaičiai
- 2.2 Valstybinės kalbos raida
 - 2.2.1 Lietuvių kalba kaip sistema
- 2.3 Švietimo politika: suaugusiųjų ir kalbos mokymasis
 - 2.3.1 Lietuvos įstatymai ir reglamentai
 - 2.3.2 Europos Sąjungos įstatymai ir reglamentai
- 2.4 Baigiamosios pastabos
- 3. Socialinio ir kultūrinio konteksto mezoanalizė: lietuvių kalbos kursai, tikslinės grupės ir mokymo(si) ištekliai**
- 3.1 Lietuvių kalbos kursai ir tikslinės grupės
- 3.2 Mokymosi ištekliai negimtakalbiams
 - 3.2.1 Lietuvių kalbos vadovėliai
 - 3.2.2 Papildoma lietuvių kalbos mokymosi medžiaga
 - 3.2.3 Vaizdo, garso ir interneto ištekliai
- 3.3 Baigiamosios pastabos
- 4. Socialinio ir kultūrinio konteksto mikroanalizė: įstaiga, kursai, studijų medžiaga, pamokos ir dalyviai**
- 4.1 Aukštojo mokslo institucija: faktai ir skaičiai
- 4.2 Fizinė studijų aplinka: sąlygų apibūdinimas
- 4.3 Lietuvių kalbos kursai ir studijų programos negimtakalbiams
- 4.4 Negimtakalbiams skirtos lietuvių kalbos knygos – *Nė dienos be lietuvių kalbos* ir *Po truputį*
- 4.5 Socialinė studijų aplinka: pamokos, turinys ir veikla
- 4.6 Dalyviai: besimokantys suaugusieji, kuriems lietuvių kalba nėra gimtoji
 - 4.6.1 Kalbų žinojimas
 - 4.6.2 Mokymosi lietuvių kalbos Lietuvoje priežastys
- 4.7 Baigiamosios pastabos
- 5. Bendra suaugusiųjų suvoktų lietuvių kalbos mokymosi sunkumų analizė**
- 5.1 Bendroji lietuvių kalbos studijų percepcija
- 5.2 Suvokti sunkumai lietuvių kalbos studijose
 - 5.2.1 *Besimokančiojo* sritis: gebėjimų, pasitikėjimo ir pastangų stoka
 - 5.2.2 *Mokymosi aplinkos* sritis: tinkamų mokymo(si) išteklių, trūkumas, užduočių sunkumas, lietuvių kalba kaip sistema ir nedalyvavimas visuomenėje
- 5.3 Kauzalinės atribucijos teorija: suvoktų kalbos mokymosi sunkumų aiškinimas
 - 5.3.1 Duomenų klasifikacija ir preliminari analizė
- 5.4 Baigiamosios pastabos

6. **Suaugusiųjų suvokiamų sunkumų, susijusių su lietuvių kalbos medžiaga, veiklos rūšimis ir užduotimis, analizė**
- 6.1 Medžiagos ir veiklos rūšių vaidmuo suaugusiųjų švietime ir mokymesi
 - 6.1.1 Informacijos sisteminimas ir pateikimas: suvoktų mokymosi gebėjimų stokos poveikis
 - 6.1.2 Auditorinės veiklos rūšys – tiltas į dalyvavimą visuomenėje
- 6.2 Medžiagos ir užduočių vaidmuo mokantis užsienio ir antrosios kalbos
 - 6.2.1 Užsienio ir antrosios kalbos mokymosi raida
 - 6.2.2 Pamatiniai „užduoties“ principai
 - 6.2.3 Naujausi užduotimis grįsto mokymosi taikymo pavyzdžiai mokymui(si) užsienio ir antrosios kalbos
- 6.3 Ryšys tarp užduoties konstravimo ir užduoties sunkumo suvokimo
- 6.4 Duomenų analizė: lietuvių kalbos medžiaga, veiklos ir užduotys
- 6.5 Apibendrinimas
 - Diskusija: rezultatų aptarimas
 - Galutinės išvados ir hipotezės
 - Rekomendacijos
 - Literatūra
 - Priedai

TRUMPA DISERTACIJOS SKYRIŲ APŽVALGA

1 skyrius. Tyrimo sandara, orientacijos ir metodologija

Pristatoma pagrindinė metodologinė prieiga, pagrįsta pamatiniais kritinės pedagogikos principais, pritaikytais kalbos mokymuisi šalyse pereinamoju laikotarpiu. Šia prasme pedagogai ir tyrinėtojai turėtų tyrinėti besimokančiųjų suvoktas ribines situacijas ir pasiūlyti ribinius veiksmus, kurie galėtų jiems padėti įveikti suvoktas kalbos mokymosi kliūtis. Kalbos mokymasis suteikia žmonėms instrumentą, padedantį veikti pasaulyje, o kartu ir išlaisvina juos – asmeniškai tobulėdami jie gali prisidėti prie visuomenės pažangos. Šia prasme šis etnografinio pobūdžio tyrimas, suplanuotas kaip atskiro atvejo studija, yra unikalus; jis turi du pagrindinius tikslus: išsamiai aprašant socialinį ir kultūrinį kontekstą 1) pasitarnauti lietuvių kalbos mokymosi, skirto naujai atvykusiems suaugusiems, gerinimui, skatinant jų socialinę įtrauktį per kalbą; atsižvelgiant į tai, kad nėra anksčiau atliktų tokį tikslą turėjusių tyrimų, 2) sukurti hipotezes tolimesniems tyrinėjimams.

2 skyrius. Socialinio ir kultūrinio konteksto makroanalizė: šalis, kalba ir švietimo politika

Šiame skyriuje glaustai aprašomi pagrindiniai ekonominiai, politiniai ir socialiniai pokyčiai, kurie įvyko Lietuvoje. Atsižvelgiant į tai, kad ne visi skaitytojai gali būti kalbos specialistai ar tyrinėtojai, trumpai aprašoma lietuvių kalbos raida, jos sistema, rašyba, tarimo, kirčiavimo, intonacijos ir gramatikos ypatumai. Toliau analizuojama Lietuvos ir ES politika, kuri

reglamentuoja suaugusiųjų švietimą ir kalbos mokymąsi. Gauti duomenys rodo, kad egzistuoja poreikis organizuoti suaugusiems skirtus kalbų kursus, padėsiančius integruotis į naują visuomenę socialinėse ir profesinėse srityse.

3 skyrius. Socialinio ir kultūrinio konteksto mezoanalizė: lietuvių kalbos kursai, tikslinės grupės ir mokymosi priemonės

Šiame skyriuje aprašomos lietuvių kalbos kursų sąlygos, įskaitant tikslines grupes, kurios šiuo metu lanko kursus, siekdamos įgyti formalų ar neformalų išsilavinimą. Pateikiami prieinami mokymo(si) išteklių: lietuvių kalbos vadovėliai, papildoma medžiaga (gramatikos, tarimo pratybių vadovai, dvikalbiai žodynai) ir garso, vaizdo bei interneto išteklių.

4 skyrius. Socialinio ir kultūrinio konteksto mikroanalizė: įstaiga, kursai, studijų medžiaga, pamokos ir dalyviai

Šiame skyriuje pateikiama informaciją apie aukštosios mokyklos organizuojamus lietuvių kalbos kursus, skirtus mokyti lietuvių kalbos užsienio studentus, negimtakalbius, nuolatinius ir laikinus šalies gyventojus.

Pagal šio tyrimo logiką iš pradžių pateikiamas išsamus aplinkos aprašymas, po to atliekama teorinių konstrukčių paieška, kad gautus duomenis galima būtų toliau aiškinti. Atliekama pagrindinės studijų medžiagos, lietuvių kalbos užsiėmimų kokybinė ir kiekybinė analizė, aprašoma fizinė mokymosi bei socialinė mokymosi aplinkos. Analizuojami lietuvių kalbos pamokų didaktiniai aspektai. Pateikiama detali informacija apie dalyvius (jų kilmės šalis, amžiaus grupė, ankstesnės kalbų žinios ir priežastys, dėl kurių pasirinko mokytis lietuvių kalbos Lietuvoje). Gauti preliminarūs rezultatai vėliau aptariami remiantis teoriniais suaugusiųjų švietimo ir užsienio bei antrosios kalbos mokymosi konstruktais, siekiant aiškintis, kiek lietuvių kalbos medžiaga ir pamokos lengvina naujai į Lietuvą atvykusių suaugusiųjų socialinę integraciją.

5 skyrius. Bendra suaugusiųjų suvoktų lietuvių kalbos mokymosi sunkumų analizė

Apibūdinami pamatiniai priežasčių priskyrimo teorijos principai, ypatingą dėmesį skiriant jų taikymui užsienio ir antrosios kalbos studijoms. Šie principai taip pat buvo pagrindinė priemonė tirti besimokančiųjų suvoktus sunkumus šioje studijoje. Surinkus duomenis, buvo sukurtos kategorijos ir suskirstytos į dvi pagrindines sritis: 1) aplinka (išorinis matmuo, kurio besimokantieji negali kontroliuoti); ir 2) besimokantysis (vidinis matmuo).

Šioje studijoje keturiasdešimt penki suaugusieji suformulavo suvoktus sunkumus, iš viso 840 atvejus. Didžiausias skaičius sunkumų buvo priskirtas išoriniams veiksniams – aplinkai (522 / 62 %), kurią besimokantieji gali silpnai kontroliuoti arba visiškai jos nevaldo, o vidinio pobūdžio priskyrimus – besimokančiajam (318 / 38 %), galima traktuoti kaip daugiau ar mažiau statiškus (2. lentelė)

2. lentelė. Suvoktų mokymosi sunkumų klasifikacija

	840	100 %
IŠORINIS MATMUO: APLINKOS SRITIS	522	62 %
Mokymo(si) išteklių stygius arba jų netinkamumas (veiklos rūšys auditorijoje, įskaitant ir sunkias užduotis, papildoma medžiaga, kurso planas, dėstymas)	274	52 %
Lietuvių kalba kaip sistema	139	27 %
Nedalyvavimas visuomenėje (kalbėjimo praktikos stygius)	109	21 %
VIDINIS MATMUO: BESIMOKANČIOJO SRITIS	318	38 %
Kognityvinių gebėjimų stoka	305	96 %
Pasitikėjimo ar pastangų trūkumas	13	4 %

Toliau pateikiamas glaustas lentelėje paminėtų sunkumų apibūdinimas.

IŠORINĖ DIMENSIJA: APLINKA

Sunkios užduotys (daugiausiai kartų paminėtas sunkumas). Respondentai nemanė, kad toks medžiagos pateikimas, kai vienu metu supažindama su daugybe žodžių, dažnai juos paskirai išverčiant į anglų (ar rusų) kalbą, palengvina supratimą. Anglakalbiai tvirtino, kad pažodinis vertimas jiems neturi jokios prasmės. Lingvistinės terminologijos vartojimas, įskaitant sudėtingas taisykles ar paaiškinimus tik lietuvių kalba, ne visada buvo aiškūs tiems, kurie turi mažiau kalbų mokymosi patirties. Todėl užduotims atlikti prirėkdavo daug laiko. Be to, atmintis apkraunama daugybe rašybos ir gramatikos taisyklių, o didelis dėmesys joms kliudė naujos informacijos įsisavinimą.

Veiklos rūšys auditorijoje. Kaip svarbūs sunkumai išryškėjo produktyvaus kalbėjimo ir rašymo įgūdžių formavimo trūkumas ir klausymo užduotys bei tokias veiklas kaip žaidimai ir žaidimai vaidmenimis. Užduotys buvo traktuojamos kaip nemotyvuojančios/neįdomios. Problema buvo laikytas ir tarimo praktikos trūkumas – kai kurie besimokantieji manė, kad tai buvo vienas iš sunkiausių kalbos aspektų; taip pat ir garso bei vaizdo priemonių nenaudojimas.

Papildomos mokymosi priemonės. Kišeniniai žodynai buvo apibūdinti kaip per daug sudėtingi arba maži (trūksta pavyzdžių ar informacijos, kaip tarti žodžius). Išsamūs žodynai

buvo per daug sudėtingi pradedantiesiems. Besimokantys suaugusieji teigė, kad trūksta „geros“ alternatyvios medžiagos, nes turimai medžiagai trūksta vizualumo, spalvų, atsakymų raktų pratimams ir garso įrašų. Pradedantiesiems skirtų vaizdo, garso ir internetinių šaltinių stygius taip pat buvo suvoktas kaip sunkumas, žvelgiant iš savarankiškų studijų perspektyvos.

Kurso planas. Pagrindiniai sunkumai buvo studentų netinkamas suskirstymas į grupes (kalbininkai ir nekalbininkai toje pačioje grupėje) ir darbo auditorijoje organizavimas dinamikos prasme (mažiau laiko skirta kalbėjimo užduotims). Kai kurie studentai taip pat paminėjo studentų skaičių grupėje. Pamokos buvo paskaitos tipo (todėl ne itin įdomios) ir sunkiai suprantamos.

Mokymas. Priežasčių būta palyginti mažai ir jos daugiausiai buvo siejamos su tuo, kad dėstytojai tyliai ar greitai kalba, nevaldo auditorijos, netaiso klaidų.

Lietuvių kalba kaip sistema. Dalyviai tvirtino, kad lietuvių kalba nepanaši ar mažai panaši į jų gimtąją kalbą, antrąją ir/ar užsienio kalbas, kurias jie išmoko anksčiau. Todėl tai kelia sunkumų. Dauguma tiriamųjų tvirtino, kad gramatika tikrai sudėtinga, nes yra daug linksnių, linksniuočių ir taisyklių, kurias jie turi išmolti ir/ar įsiminti. Įdomu tai, kad kalbininkai ir filosofai tvirtino, jog gramatika yra logiška ir suprantama, bet žodžius labai sunku išmolti, nes jie nepanašūs į kitų kalbų žodžius. Tarimą ir kalbininkai, ir nekalbininkai suvokia kaip vieną iš sunkiausiai įsisavinamų dalykų. Mažiau patirties turėję tiriamieji pastebėjo, kad lietuvių kalba yra „sena ir sunki“ kalba.

Nedalyvavimas Lietuvos visuomenėje. Kalbėdami apie savo dalyvavimą Lietuvos visuomenėje, suaugusieji teigė neturintys galimybės kalbėti lietuviškai gatvėse ar viešose vietose, tokiose kaip bankai, restoranai, nes vietiniai dažnai ima kalbėti kalbomis, kurios yra tarptautinės. Besimokantieji turėjo ribotas galimybes dalyvauti visuomeninėje veikloje, gyveno ne tame pačiame pastate, kur gyvena lietuviai studentai, ir lankė ne tuos pačius kursus kaip lietuviai studentai. Tai suformavo suvokimą, kad trūksta dalyvavimo visuomenėje. Labai svarbu pastebėti, kad tokia samprata formavosi daugiausiai Lietuvos sostinėje, Vilniuje.

Tačiau svarbu konstatuoti, kad studentai taip pat išreiškė ir bendrą požiūrį į lietuvių kalbos studijas, kurios buvo traktuojamos kaip gera patirtis, pažintis su įdomiais dėstytojais, universitetu (labai kosmopolitinė vieta), bendravimas su kitais studentais ir pažintis su lietuvių kalba – „viena iš gražiausių kalbų pasaulyje“.

VIDINĖ DIMENSIJA – BESIMOKANTYSIS

Suvokimą, kad *trūksta gebėjimų*, formavo tokie besimokančiųjų pasakymai, kad jie neprisimena informacijos; turi kitoki mokymosi stilių (vaizdinį, girdimajį, kinestetinį,

analitinį); nesupranta žmonių, taisyklių, užduočių; nemoka žodžių ar nežino, kuriuos linksnius vartoti; nesugeba kalbėti ar išreikšti savo požiūrio ar jausmų; nesugeba ištarti, parašyti ar naudotis žodynais; nėra gabūs kalboms (daugiausia teigė tie, kurių gimtoji kalba yra anglų); yra vyresnio amžiaus; turi kitokį mokymosi tempą. Suvokiamo sunkumo, kad *trūksta pasitikėjimo* ar *pastangų* buvo palyginti mažai, daugiausia jis buvo susiejamas su tuo, kad trūksta pasitikėjimo kalbėti lietuviškai už auditorijos ribų, ir kad nestudijuojama uoliai.

6 skyrius. Žvilgsnis į suaugusiųjų suvoktus sunkumus, kurie susiję su lietuvių kalbos mokymo(si) medžiaga, veiklos rūšimis ir užduotimis

Šiame skyriuje apžvelgiama literatūra apie suaugusiųjų švietimą ir užsienio bei antrosios kalbos mokymąsi. Analizės duomenys naudojami parodyti, kaip svarbu atsižvelgti į suaugusiųjų pobūdį ir požiūrį į mokymąsi. Dėmesys sutelkiamas į tai, kaip mokymo(si) medžiaga, veiklos rūšys ir užduotys turėtų būti pertvarkytos, siekiant patenkinti besimokančių suaugusiųjų savybes, poreikius ir interesus, padedant jiems susidoroti su realiai vartojama kalba už klasės ribų, palengvinant jų socialinę įtrauktį ir teisėtą dalyvavimą faktinėse bendruomenėse vartojant vietinę kalbą. Pristatoma suaugusiųjų suvoktų mokymosi sunkumų analizė, tai aptariant minėtoje teorijoje.

IŠVADOS

1. Kritinės pedagogikos atstovų požiūriu, kalbų mokymasis šalyse, atgavusiose nepriklausomybę ir einančiose demokratijos keliu, vaidina gyvybiškai svarbų vaidmenį. Besimokančių suaugusiųjų suvokimo tyrimas, identifikuojant ribinių situacijų (limit-situations) mokymosi kliūtis ir sunkumus, trukdančius jiems sėkmingai mokytis, yra svarbus ne tik norint jiems padėti imtis aktyvių veiksmų (limit-acts), bet ir ieškoti šių kliūčių įveikimo būdų. P. Freire'o nuomone, vietinės (šiuo atveju – lietuvių) kalbos mokymasis – tai instrumentalus ir emancipuojantis veiksmas, nuo kurio priklauso, kokias galimybes turės į šalį atvykstantys suaugusieji, siekiantys sėkmingos socialinės integracijos ir aktyvaus dalyvavimo visuomenės tobulėjimo procesuose. Organizuojamas lietuvių kalbos mokymasis, besiremiantis kritiškumo ir sąmoningumo ugdymo (a *conscientização*-oriented approach) nuostata, galėtų padėti suaugusiesiems sėkmingai siekti savo pagrindinių tikslų.

2. Atlikus sociokultūrinio konteksto analizę nustatyta, kad lietuvių kalbos mokymosi sunkumai besimokantiems suaugusiems gali būti sąlygojami šių veiksnių:

a. *Makro lygmenyje* – lietuvių kalbos kursai ir juose naudojama medžiaga iš esmės yra suprojektuoti Lietuvos mažumų atstovams ir žmonėms, siekiantiems laikyti oficialų valstybinės kalbos egzaminą mokymosi ar įsidarbinimo tikslais, ir įgyti Lietuvos pilietybę. Jie nėra pritaikyti naujai į šalį atvykstančių suaugusiųjų tikslinei grupei. ES kalbų politikos dokumentai akcentuoja, kad projektuojant lietuvių kalbos mokymosi kursus, būtina atsižvelgti į migruojančių suaugusiųjų poreikius, interesus, kultūrinius ir mokymosi ypatumus. Vietinės (lietuvių) kalbos mokėjimas – tai svarbi dalyvavimo visuomenėje sąlyga. Migruojančių suaugusiųjų integravimas – rimtas iššūkis daugeliui ES šalių. Dar vienas iššūkis, kurį reikia įveikti artimiausiu metu, tai tinkamos mokymosi medžiagos parengimas naujoms tikslinėms grupėms. Todėl lietuvių kalbos kursų projektavimu ir organizavimu turėtų užsiimti suaugusiųjų mokymo(si) specifiką išmanantys specialistai.

b. Nustatyta, kad *mezo lygmenyje* pasigendama lietuvių kalbos mokymosi priemonių, skirtų negimtakalbių suaugusiųjų grupėms, pradedančiųjų kursų klausytojams, padedančių lavinti skaitymo, klausymo ir kalbėjimo įgūdžius. Ypač pasigendama mokymosi priemonių ir žodynų, skirtų kitakalbiams, kitų kultūrų atstovams, lietuvių kalbos tarimo įgūdžiams lavinti (egzistuojantys dvikalbiai kišeniniai žodynai yra parengti orientuojantis į lietuvių gimtakalbių poreikius mokytis kitų kalbų). Du dažniausiai mokymui naudojami vadovėliai buvo parengti prieš tai, kai Lietuva tapo ES nare, jie plačiai naudojami dirbant su įvairiomis tikslinėmis grupėmis, neatsižvelgiant į besimokančiųjų amžių, mokymosi poreikius ir interesus. Pasigendama naujos daugiakultūrės auditorijos komunikacinių poreikių analizės, reikalingos kurti mokymosi priemones, atitinkančias specifinių grupių mokymosi poreikius.

c. *Mikro lygmens* analizė parodė, kad tyrime dalyvavę 45 suaugusieji (amžius nuo 16 metų iki 60), tyrimo metu nuolat ar laikinai gyveno Lietuvoje ir mokėsi lietuvių kalbos siekdami skirtingų (asmeninių, darbo, studijų) tikslų. Dauguma lietuvių kalbos kursų dalyvių turi aukštąjį išsilavinimą ir kitų kalbų mokymosi patirtį, jie turi stiprią motyvaciją išmokti lietuvių kalbą. Demografiniai pokyčiai ir ketinimas pradėti verslą Lietuvoje buvo pagrindinės lietuvių kalbos mokymosi priežastys. Nei vienas iš šios grupės nesimokė kalbos išsikėlus tikslą gauti Lietuvos pilietybę. Daugelis tiriamųjų turėjo ES šalių pilietybę, keletas – Lietuvos. Šios tikslinės suaugusiųjų grupės mokymui buvo naudojamas tas pats vadovėlis, iš kurio buvo mokomi paaugliai iš Pabėgėlių centro. Vadovėlio turinio analizė parodė, kad ši mokymo priemonė yra skirta jaunuoliams. Vadovėlio tekstuose pasigendama autentiškumo ir vaizdumo, besimokantieji nėra supažindinami su šiuolaikinio Lietuvos gyvenimo realijomis: žiniasklaida, žymiais žmonėmis ir įvykiais; iliustracijos (juodai baltos) skirtos jaunesnio amžiaus žmonėms, neatitinka šiuolaikiniam vadovėliams keliamų reikalavimų, juose nėra aiškiai suformuluotų mokymosi

siekinių, užduotims pasitikrinti skirtų atsakymų (raktų), garso juostų/įrašų klausymosi tekstų, suaugusiųjų vaidmenų žaidimų, problemų sprendimo ir metakognityvinių gebėjimų ugdymo užduočių. Tai paaiškina, kodėl dalis besimokančiųjų suvokiamų mokymosi sunkumų yra siejama su mokymosi priemonių netobulumu, jų orientacija į lingvistinį kalbėjimo taisyklumą, kurio siekiama gramatikos ir žodyno kartojimo pratimais, o ne į komunikacinės kompetencijos ugdymą.

3. Atlikta suvokiamų mokymosi sunkumų analizė taikant kauzalinės atribucijos teoriją parodė, kad dauguma sunkumų siejami su išoriniais sociokultūrinio konteksto veiksniais, kurių besimokantieji negali valdyti – tai autorių ir dėstytojų suprojektuoti mokymo kursai, parengta ir naudojama mokymosi medžiaga ir mokymosi užduotys. Dalis tiriamųjų savo mokymosi sunkumus aiškina lietuvių kalbos, kuri nepanaši į kitas kalbas, sudėtingumu. Dar vienas visų tiriamųjų minimas mokymosi sunkumas – tai negalėjimas aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, nes mokymosi metu jie praktiškai neturi galimybių bendrauti lietuvių kalba.

Vidinio pobūdžio kauzalinės atribucijos – mokymosi gebėjimų (neatsimena, nesupranta, nežino, netinkamas mokymosi tempas, mokymosi stilius), pasitikėjimo savo jėgomis, pastangų stoka – dažniausiai siejamos su mokymosi užduočių sunkumu. Suaugę, skirtingai nei vaikai, suvokę, kad užduotys neatitinka jų lygio, nerodys pastangų jas atlikti ir nesieks lavinti stokojamų akademinį gebėjimų. Be to, jeigu užduotys neatitinka jų poreikių ir interesų, besimokantieji gali pasitraukti iš mokymosi kursų, o turėta pradžioje stipri motyvacija – išsiugdyti komunikacinę kompetenciją – gali susilpnėti. Tyrimo duomenų analizė parodė, kad dauguma mokymosi sunkumų yra susiejama su tinkamų mokymosi išteklių (mokymosi medžiagos ir mokymosi užduočių), skirtų pradedantiesiems, stygiumi. Minėti sunkumai kelia realią grėsmę daugiakalbystės politikos įgyvendinimui, jie turėtų būti edukologų, psichologų ir kalbų mokytojų dėmesio centre.

4. Galutinė kritinė duomenų analizė, atlikta remiantis suaugusiųjų svetimų kalbų mokymosi ir užduotimis grįsto mokymosi teorija, parodė, kad organizuojant suaugusiųjų kalbų mokymąsi, rengiant medžiagą ir užduotis, nebuvo atsižvelgta į tikslinės grupės prigimtį, interesus, mokymosi orientaciją ir mokymosi ypatumus. Kalbos mokymas buvo organizuojamas pagal egzistuojančią tradiciją, pagrindinį dėmesį skiriant gramatikai ir žodynui mokytis taikant kartojimo pratimus ir mažai dėmesio skiriant komunikacinei kompetencijai lavinti. Tai gali paaiškinti tiriamųjų suvoktų mokymosi sunkumų priskyrimą lietuvių kalbai kaip sistemai. Kalbos kaip įrankio socialinei integracijai svarba nėra išryškinta. Ribotos galimybės dalyvauti arba nedalyvavimas Lietuvos visuomenės gyvenime – tai egzistuojančių problemų (tinkamų mokymosi priemonių, mokymosi užduočių, šiuolaikinių kalbų mokymo metodikų stygius), su

kuriomis susiduria atvykę į Lietuvą suaugusieji, besimokantys lietuvių kalbos, rezultatas. Be sėkmingo lietuvių kalbos mokymosi ir minėtų sunkumų įveikos gali būti sudėtinga tikėtis sėkmingos tikslinės grupės socialinės ir kultūrinės integracijos į Lietuvos visuomenę.

HIPOTEZĖS

Remiantis atliktu tyrimo duomenų teoriniu generalizavimu suformuluotos šios ateities tyrimų hipotezės:

1 hipotezė. Jeigu lietuvių kalbos kursai, mokymosi medžiaga ir užduotys bus (per)projektuojamos, atsižvelgiant į atvykusių į Lietuvą suaugusiųjų lietuvių kalbos mokymosi orientacijas, interesus ir poreikius, tikėtina, kad mokymosi sunkumų formuosis mažiau.

2 hipotezė. Jeigu lietuvių kalbos dėstytojai taikytų suaugusiųjų kalbų didaktikos principus ir metodus, organizuodami suaugusiųjų lietuvių kalbos mokymą(si) ir plėtodami jų komunikacinę kompetenciją, visa tai savo ruožtu gerintų naujai į šalį atvykusių suaugusiųjų integraciją į visuomenę.

INTRODUCTION

Relevance of the research. Rapid changes in our society require learning to be a lifelong process. This is particularly true of adults, whose transitional phases require them to engage in new learning experiences and successfully function in society. Not only do individuals need to become members, they also need to maintain their membership in a given society. In that sense, language studies undertaken by adults are on the rise in many countries. In Lithuania, the demand for Lithuanian language courses has increased after the country's integration into the EU, being constant in the past years. A new target audience has engaged in learning the local language which also functions as a tool in the social inclusion of newcomers into this society, regardless of being permanent or temporary residents.

Previous research conducted in the realm of Lithuanian language has mainly focused on the grammar and contrastive analysis of languages, socio-cultural problems from a second language acquisition perspective, Lithuanian language policy and reform, State language learning and testing. The levels of Lithuanian as a second language and their equivalence to the Common European Framework of Reference, at basic levels (A2) were also an important outcome. However, education policies in Lithuania and those issued by the European Union point to the need of meeting adult learners' nature, needs and interests. This is particularly true in case of adult migrants and newcomers⁴: language courses are to be designed to facilitate their inclusion.

Aiming to address this issue, **the research problem** was formulated in order to answer the following questions: What theoretical framework may be used to investigate adult newcomers' perceived difficulties learning Lithuanian in the host country? Are there any foreign/second language education approaches that are conducive to learning in adulthood? Do these approaches facilitate the development of communicative competence, facilitating their inclusion in the new society through the target language? Considering no previous research was conducted with a focus on the obstacles encountered by newcomers learning Lithuanian in adulthood, this research aims to fill this current gap. Therefore, **the main aim** is to investigate adult newcomers' perceptions of their difficulties in learning Lithuanian and fill the current gap. Having in mind **the object of study** – adult newcomers' perceived difficulties in Lithuanian language studies, the following **tasks** were carried out:

- *A thick description and analysis of the socio-cultural context:* 1) Macro-level: Lithuania – facts & figures, the state language, Lithuanian and European Union educational policies; 2) Meso-level: Lithuanian language courses, target groups, and

⁴The term 'newcomer' is used to refer to adult learners who do not belong to the existing minority groups/refugees living, working and/or studying in Lithuania. Given the high rates of mobility, it also entails temporary residents – Erasmus students – and non-residents – foreigners or non-native speakers who engaged in this experience.

educational resources targeted at non-native speakers; 3) Micro-level: the Higher Education Institution, teaching and learning facilities, courses and study programmes, learning materials, Lithuanian language lessons, and participants (i.e., learner profile).

- *An investigation of adult learners' perceived difficulties:* 1) Generation of categories and data classification; and 2) Content analysis of Lithuanian language materials, activities and tasks, including their level of difficulty.
- *An analytical generalization of research findings.*

Methodological considerations. Based on the *philosophical principles of critical pedagogy* (Freire, 1970, 1974, 1998), this research was designed as a *single case study* (Yin, 2003), *of an ethnographic nature* (Spradley, 1979, 1980), applied to *educational contexts* (Merriam, 1998; André, 2002). Being first of its kind, the research aims at generating hypotheses to be further tested. The data was gathered via *participant observation*; through the following **instruments**: local context analysis; content analysis of main texts, documents, policies, and learning materials; questionnaires; in-depth interviews; and audio-recorded lesson observations. The **validity of the study** lies in the triangulation of data from different theoretical and methodological perspectives. The thick description of the socio-cultural context, along with the data analysis, aims at strengthening the validity of this study. Findings of similar research can be generalized to the same theoretical constructs. With regard to its **limitations**, the investigation of teachers' perceived difficulties in teaching a new multilingual target audience was beyond the scope of this single case study, conducted by a single doctoral student.

Theoretical framework. Our analysis has drawn on previous studies on *Lithuanian history, language, and society* (Paulauskienė and Valeika, 1994; Zinkevičius 1996; Subačius, 2002; Jucevičienė, 2005; Ramonienė and Pribuškaitė, 2008) and *Lithuanian origins and development* (Schmalstieg, 1982 a/b/c, 1988; Joseph, 2009). Studies carried out by Hogan-Brun and Ramonienė (2003), Balčiūnienė (2004), Ramonienė (2006), Bulajeva and Hogan-Brun (2008), Hogan-Brun et al. (2008) have also contributed to our discussions in analysing the *local language education policies*, along with *local laws regulating general education* (Law on Education, 1991/2009; General Concept of Education in Lithuania, 1992; Law on Higher Education, 2000), *adult education* (Law on Non-Formal Adult Education, 1998), and *Lithuanian as a state language* (Law on the Amendment of the Republic of Lithuania Law on the Status of the State Commission of the Lithuanian Language, 1993/2001; Law on the State Language, 1995/2002).

Moreover, *EU education policies focusing on adult learners* were also used as a means to build a solid basis for this study (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences of lifelong learning; Commission on Adult Learning, 2006; Communication of the European Communities, 2006; National Research and Development Centre for Adult Literacy and Numeracy, Final Report, 2010). Furthermore, *EU language policies* were reviewed (Eurydice in Brief, 2005), concerning *plurilingualism* (Common European Framework of Reference for Languages, 2001; Kelly et al., 2004; Beacco and Byram, 2003; Plurilingual Education in Europe, 2006), *less-widely used and taught languages* (Piri, 2002), and *the inclusion of adult migrants* (Beacco, 2008; Krumm and Plutzar, 2008; Little, 2010).

The preliminary analysis of adults' perceptions was based on *grounded theory* (Glaser and Strauss, 1967); categories were generated via contrastive and relational analysis (Spradley, 1980). Further analysis and classification were carried out in light of *attribution theory* (Heider, 1958) and *causal attribution* (Weiner, 1979, 1980, 1986, 1992; Rodrigues, 1996; Bempechat, 1999; Martini and Boruchovitch, 2004), applied to *foreign/second language education* (Williams and Burden, 1997; 1999; Tse, 2000; Williams et al., 2001, 2002, 2004).

With regard to the role of *materials, activities and tasks*, taking into account the philosophical principles put forward by Dewey (1910, 1913, 1916, 1938), theoretical considerations in the realm of *adult education and learning* were made (Knowles, 1973, 1983, 1984; Mezirow, 1975, 1978, 1990a/b, 1991, 1996, 2009; Knox, 1977, 1986; Lovell, 1980), including the role of instruction and activities in facilitating the inclusion of adults in the local communities of practice (Lave and Wenger, 1991; Wenger, 2006). Issues around *memory and its implications on learning in adulthood* were also considered (Klatzy, 1975; Radvansky et al. 2001; Kellogg, 2002; Ormrod, 2008; Radvansky, 2008; Blanchard and Thacker, 2010, among others).

Finally, a review was carried out in the realm of *foreign & second language education, teaching and learning* (Kramsch, 1993; Nunan, 1998; Richard and Rodgers, 2001; Brown, 2006; Larsen-Freeman and Anderson, 2011), with a focus on the application of *the task-based approach to language education* (Nunan, 1989, 2004; Skehan, 1996, 1998; Willis, 1996, 1998; Bygate et al, 2001; Ellis, 2003; Errey and Schollaert, 2003; Leaver and Willis, 2004; Van den Branden, 2006a/b/c; Van den Branden et. al, 2007). In addition to that, issues around *task difficulty* (Brindley, 1987; Skehan and Foster, 2001; Robinson, 2001; Ellis, 2003; Duran and Ramaut, 2006) were also discussed.

Theoretical significance and novelty of the research. This single case study aims to gather information about Lithuanian, having a focus on the adult learner – non-native speakers, temporary and permanent residents, visitors - and their perceived difficulties learning this language in the host country. Its findings are expected to be unique and serve a revelatory purpose, paving the way for future studies. Its novelty lies in the methodological approach: an ethnographic case study, qualitative in nature, first of its kind, conducted by a Lithuanian citizen (non-native speaker), who also moved to this country to learn Lithuanian. Also, unlike previous research, this study takes into account adult learners' nature, orientation to learning, interests, motivation and abilities, given the important role they play, as temporary or permanent residents, in the reconstruction of the Lithuanian society in transition times, not only by drawing on foreign/second language theories, but also on theoretical constructs from critical pedagogy, social psychology, and adult education and learning.

Practical significance of the research. This research is expected to provide researchers and teachers with unique information on adult learners' perceptions of their difficulties in learning Lithuanian, at a basic level of studies. Thus, future actions may be implemented as to facilitate Lithuanian language education in the realms of curriculum planning, material design and teacher education. This in turn is expected to facilitate the inclusion of adult newcomers in this country.

Structure of the dissertation. The findings are organized in two volumes: 1) *Volume I* – Apart from the 'Introduction', 'Discussion of results', 'Final conclusions', 'Hypotheses', and 'Recommendations', this dissertation is comprised of 6 chapters, a list of references containing 237 items, and 155 extracts from interviews and questionnaires; 2) *Volume II – Qualitative Data* – is also organized in two parts: firstly, it contains the notes of 18 audio-recorded lesson observations; secondly, it entails the transcriptions of the 46 interviews that were conducted, as described in the first chapter of the main volume.

DISSERTATION CHAPTERS: A SHORT REVIEW

Chapter 1 - Research design, orientation and methodology. The main methodological approach – an ethnographic case study - is described, based on the philosophical principles of critical pedagogy, applied to language education in countries in transition. Educators and researchers should investigate the limit-situations perceived by learners, and suggest limit-acts which may allow them to overcome the perceived obstacles. Language learning provides people with an instrument to act in the world, and also emancipates them, contributing to the overall development of a given society.

Chapter 2 – A macro-analysis of the socio-cultural context: Country, language, and educational policies. The main economical, political and social changes Lithuania has undergone are briefly shown. A short description of Lithuanian as a system is also provided, for informative purposes, addressing readers who may not be familiar with case-based languages. Lithuanian education and language policies are also analysed, along with those issued by the European Union, with a particular interest in plurilingualism and less-widely used and taught languages in Europe.

Chapter 3 – A meso-analysis of the socio-cultural context: Lithuanian language courses, target groups and educational resources. Our analyses have shown that Lithuanian language courses are offered by private language institutes, departments at higher education institutions, and specific centres. Different target groups attend courses, pursuing formal and non-formal education: visitors, international students, Lithuanian citizens, repatriates and refugees. The findings obtained by the analysis of Lithuanian language learning books and supplementary materials, including online and media resources are also discussed.

Chapter 4 – A micro-analysis of the socio-cultural context: The institution, courses, learning materials, lessons and participants. In this chapter, facts and figures of the main institution are given, including a brief description of the study programmes of the target courses observed in this study. Moreover, the learning materials and their implementation into the classroom are discussed. Finally, learners’ profile, previous language learning experiences and motivation to learn Lithuanian in the host country are shown.

Chapter 5 - An investigation of adults’ perceived difficulties in learning Lithuanian. The underlying principles of (casual) attribution theory are described, with a particular interest in its application to language studies. In this study, adult learners attributed the following reasons to their perceived difficulties:

Table 1. Adult newcomers’ perceived difficulties – a breakdown of categories

	840	100%
EXTERNAL DIMENSION: THE ENVIRONMENT DOMAIN	522	62%
Lack of or Inappropriate Educational Resources (classroom activities – incl. task difficulty - supplementary materials, course design, instruction)	274	52%
Lithuanian as a System	139	27%
Non-participation in Society (lack of practice)	109	21%
INTERNAL DIMENSION : THE LEARNER DOMAIN	318	38%
Lack of Cognitive Ability	305	96%
Lack of Confidence or Effort	13	4%

Chapter 6 – A critical analysis of adults’ perceived difficulties related to Lithuanian language materials, activities and tasks. In this chapter, a review of the literature on adult education and learning is made, along with current approaches in foreign/second language education, given their implications for material, activity and task design. A final analysis is done, aiming at answering the main questions raised in this study.

FINAL CONCLUSIONS

1. According to critical pedagogy, language education has a vital aim in transition countries: it should investigate adult learners’ thinking, by identifying perceived obstacles (i.e., limit-situations), and implement actions (i.e., limit-acts) to help learners overcome such obstacles. This is crucial because learning the local language is instrumental and emancipatory: it increases adult newcomers’ chances of inclusion and contributes to the development of society. Thus, through a *conscientização*-oriented approach, Lithuanian language education will attain its goal.

2. The analysis of the socio-cultural context has shown the following results:

At a macro-level: Lithuanian language course and materials have been addressing the needs of minority groups who need to sit official Lithuanian language examinations, for study or work purposes, and to obtain the Lithuanian citizenship. Nevertheless, according to EU language policies, adult newcomers to the Member-States also need to have their needs met by courses and materials, considering that learning the local language is a pre-condition for their participation in society. A new challenge is yet to be overcome: these resources should be designed and implemented by teachers who are also qualified in adult education and learning.

At a meso-level: There is a great lack of materials targeted at non-native speaker (NNS) adult newcomers, at a basic level of studies, used for the development of reading, listening and speaking skills, and pronunciation practice. Bilingual pocket-dictionaries were mainly produced to address the needs of Lithuanian speakers learning other languages; hence the lack of examples or information on Lithuanian pronunciation. The two main course books were firstly designed *before* Lithuania’s integration into the EU; however, they are still used for the Lithuanian language education at several educational institutions targeted at a varied audience of different age-groups, needs and interests. So far there has been no analysis to address the communicative needs of the new multicultural target audience and design materials catering for those specific needs.

At a micro-level: Forty-five adults - aged between 16 and 60+ - took part in this study, being the majority permanent and temporary residents learning Lithuanian for personal, work and/or study purposes. Changes in demographics and the willingness to do business in the country were the main reasons to learn this language. However, neither of the participants noted the need

to learn Lithuanian for citizenship purposes - many were European citizens and a small number was also of Lithuanian descent. Despite such a target audience, the book currently in use for the language education of unaccompanied minors at the Refugee Reception Centre was also intended for the education of these adult learners. The analysis has shown that it lacks authenticity and contemporary identity – no reference to Lithuanian media, artists, and products is made; the main visual aids – B&W sketches - address the interests of a juvenile audience. Essential features are absent: clear learning objectives, answer key to exercises, audioscripts, adult roles, problem-solving activities, and metacognitive strategies. The main focus is on linguistic accuracy - through repetitive grammar and vocabulary exercises - as opposed to communicative fluency.

3. The investigation of perceived difficulties in light of causal attribution theory has shown that perceptions are context and culturally - bound. Causal attributions of an external nature are beyond learners' scope of action: course, materials and tasks are often designed in advance by book authors and teachers. Causal attributions of an internal nature – lack of ability and effort – are often connected with the perception of task difficulty. Thus, if adults believe the tasks are beyond their level, they will not make an effort to improve their academic performance. Furthermore, if tasks do not meet their needs and interests, they may withdraw from a course and not sustain their initial motivation to learn, impacting the development of a communicative / plurilingual competence. In this study, from an external perspective, most of the perceived difficulties were related to the lack of appropriate educational resources (course, materials and tasks) to learn Lithuanian language at a basic level of studies in the host country. Next, learners believed that Lithuanian was too old and difficult to learn, given the lack of similarities to other languages. Finally, they stated their non-participation in this society, through language, as an important reason for their difficulties. From an internal perspective, adult learners believed they lacked a cognitive ability - not remembering, understanding or knowing, having a different learning style or pace, being too old or not being a good language learner. As the content analysis of EU language policies has shown, these perceptions are threats to the development of a communicative / plurilingual competence. Thus, this issue deserves attention from Lithuanian educationalists, psychologists and teachers.

4. The final critical analysis of the Lithuanian language courses, materials and tasks in light of adult education & learning, and foreign/second language education, targeted at NNS, newcomers to Lithuania, who have little or no background knowledge of case-based languages, has shown that adults' nature, orientation to learning, needs and abilities were not met. Instruction seemed to follow a traditional approach to language teaching: a great emphasis on

grammar and vocabulary via formation of habits through repetitive tasks, and little focus on developing communicative competence. This could explain the attribution of difficulty to 'Lithuanian as a system'. The situational, intentional, and functional view of language as a tool for social inclusion of newcomers was not emphasized. Therefore, it may be stated that adult newcomers' restricted or non-participation in the Lithuanian society is a consequence of the following: lack of supplementary materials, pedagogical actions based on traditional methods, and old course books designed to address the needs of another target audience.

HYPOTHESES

1. If Lithuanian language courses, materials and tasks had been (re)designed according to adult newcomers' orientation to learning, interests and needs, in all likelihood, fewer perceived difficulties would have been formed.

2. If Lithuanian language teachers had undergone training in adult education and learning, a different approach would have been used to develop the knowledge, skills and attitudes in the target language, facilitating the development of communicative competence, which in turn would have contributed to adult newcomers' inclusion in this society.

PUBLICATIONS AND DISSEMINATION OF THE RESEARCH

Articles

- 1) ZYGMANTAS, J. 'Quality in University Teaching: Learner's Perceptions in Foreign Language Education'. In F. Bento and L.M. Hokstad (eds). *Perceptions of Quality in Higher Education, Rankings and Benchmarking. Proceedings of UNIQUAL 2009 – The 6th International Conference on Universities' Quality*. ISBN: 978-82-519-2714-7 Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2011.
- 2) ZYGMANTAS, J. 'Understanding Critical Pedagogy and Its Impact on the Construction of Knowledge'. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 23, ISSN 1392-5016, Vilnius Universiteto Leidykla, 2009, p. 63-78.
- 3) ZYGMANTAS, J. Changing Requirements for Language Teachers and their Implications for Teacher Education. *Social Sciences/Socialiniai Mokslai*, 3:57, ISSN 1392-0758, Kaunas, Lithuania, 2007, p. 66-72.

Presentations at International Conferences

- 1) 'Language tasks and their impact on knowledge (re)production in society: a descriptive model'. *The 4th LKPA International Conference: Multilingualism and Creativity: Theory and Practice of Language Education*. Co-organized by the Lithuanian Association of Language Teachers, Vytautas Magnus University and Kaunas University of Technology. Kaunas, Lithuania, May 2010.
- 2) 'Quality in University Teaching: Learner's Perceptions in Foreign Language Education'. *The 6th International Conference on Universities' Quality Development: Perceptions of Quality in Higher Education, Rankings and Benchmarking (UNIQUAL 2009)*. Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway, June 2009.
- 3) 'Changing Requirements for Language Teachers and their Implications for Teacher Education'. *The 5th International Conference on Universities' Quality Development: Changing University Culture (UNIQUAL 2007)*. Kaunas University of Technology, Institute of Educational Studies. Kaunas, Lithuania, October 2007.
- 4) 'A Pilot Investigation of Students' Needs, Wants and Views on Learning Lithuanian as a Foreign Language'. *Language Teaching and Learning in Multilingual Europe – International Conference* – Vilnius University, Institute of Foreign Languages. Vilnius, Lithuania, May 2007.

APIE AUTORE

Janete Zygmantas – Brazilijos ir Lietuvos pilietė. Brazilijoje, San Paule, įgijo Verslo administracijos/Tarptautinio verslo bakalauro laipsnį ir taikomosios kalbotyros magistro laipsnį (kalbos ir edukologijos magistrė). Nuo 2006 m. spalio iki 2010 m. rugsėjo studijavo Vilniaus universiteto doktorantūroje ir buvo Erasmus mainų programos studentė Belgijoje, Katalikiškame Leuven universitete, psichologijos ir edukologijos fakultete (2009 m. rugpjūtis – 2010 m. sausis). Autorė turi daugiau nei dešimties metų dėstymo patirtį: dėstė anglų kalbą kaip užsienio kalbą, verslo anglų kalbą, anglų kalbą specifiniams/akademiniais tikslams kalbos instituteuose ir aukštojo mokslo institucijose Brazilijoje bei Lietuvoje. Daugiau nei aštuonerius metus dirbo Brazilijoje tarptautinėse korporacijose vadovų asistente, rengė įdarbinimo ir apmokymo programas. Ši patirtis jai suteikė žinių apie kompetencijas, reikalingas norint veikti globalioje ekonomikoje, o tai savo ruožtu veikia per (užsienio) kalbą perduodamuose socialiniuose kontekstuose.

Mokslinių interesų sritys: Suaugusiųjų ugdymas, kritinė pedagogika, komunikacija ir švietimas darniam vystymuisi, korporacijų švietimas.

ABOUT THE AUTHOR

Janete Zygmantas - a citizen of Brazil and Lithuania - holds a BA in Business Administration/International Trade, and an MA in Applied Linguistics (major in Language and Education), both obtained in São Paulo, Brazil. The author was a doctoral student at Vilnius University, Lithuania, from October 2006 to September 2010, and an Erasmus exchange student, at the Faculty of Psychology and Educational Sciences, at Katholieke Universiteit Leuven, Belgium, from August 2009 to January 2010. She has over 10 years of experience in teaching English as a Foreign Language, Business English, English for Specific Purposes/Academic Purposes, both at language institutes and higher education institutions in Brazil and in Lithuania. For over 8 years, the author also worked for international corporations in Brazil, assisting higher executives, as well as organizing recruiting and training programmes. This has provided her with the knowledge of the competencies required to function in globalized economies, which in turn operate within (foreign) language-mediated social contexts.

Areas of scientific interests: Adult Education, Critical Pedagogy, Communication and Education for Sustainable Development, Corporate Education.